

Godność człowieka jest nienaruszalna. Musi być szanowana i chroniona. Każdy ma prawo do poszanowania jego integralności fizycznej i psychicznej¹

Przestępstwa z nienawiści wobec osób LGBT²

PRZESTĘPSTWA Z NIENAWIŚCI SĄ PRZEJAWEM NIECHĘCI WZGLĘDEM JEDNEJ POSZCZEGÓLNEJ GRUPY SPOŁECZNEJ, Z POWODU KTÓREJ SPRAWCY SĄDZĄ, ŻE MOGĄ I POWINNI UNIKNAĆ KARY ZA POPEŁNIONE PRZEZ NICH PRZESTĘPSTWA. MOGĄ ONI WIERZYĆ, ŻE OFIARY Z UWAGI NA ICH ODMIENNOŚĆ ZASŁUŻYŁY SOBIE NA ATAKI I DLA-TEGO „MUSZĄ JE ZNOSIĆ”. W NIEKTÓRYCH PRZYPADKACH SPRAWCY MYŚLĄ, ŻE „POMAGAJĄ” SPOŁECZEŃSTWU.

EWA PIETRUCZUK

Mężczyźni, którzy pili alkohol w parku, zauważyli osobę ubraną w damski strój przeszukując pobliski śmietnik. Gdy podeszli bliżej, zobaczyli, że jest to mężczyzna. Wtedy zaatakowali go. Uderzyli w twarz, a kiedy stracił przytomność, zaciągnęli go w krzaki, rozebrali z damskiej garderoby i kopali go po całym ciele. W wyniku odniesionych obrażeń mężczyzna zmarł. Oskarżeni po zdarzeniu poszli dalej pić alkohol. Zostali zatrzymani przez policję dzięki portretom pamięciowym. Obaj oskarżeni przyznali się do winy, chociaż przed sądem nie umieli powiedzieć, dlaczego to zrobili. Tłumaczyli się, że źródłem ich agresji był wypity wcześniej alkohol. Obaj wyrazili przed sądem skruchę i prosili o łagodny wymiar kary.

Według ustaleń sądu, 27-letni An-

drzej F. i 23-letni Dawid R., działając wspólnie i w porozumieniu, skatowali Zdzisława W., powodując obrażenia, które doprowadziły do jego śmierci. Za pobicie ze skutkiem śmiertelnym transwestyty zostali skazani na kary 6 lat oraz 6 lat i dwóch miesięcy.

Sędzia Anna Wesołowska w uzasadnieniu wskazała na szczególną wagę społeczną tej sprawy: „W tej sprawie nie zginąłby człowiek, gdyby nie był inny. Zginął tylko dlatego, że oskarżonym się nie podobał. Postawili oni znak równości pomiędzy określeniem pedał, transwestyta, zбочeniec. Został pobity za to, że był inny, bo nie oskarżonym nie zrobił. Zginął w sposób okrutny, bo został skopany na śmierć”³.

Przestępstwa z nienawiści mogą przybierać różne formy – od wyzwisk do codziennego prześladowania, przemocy

i w ekstremalnych przypadkach morderstwa. Ofiary często odznaczają się widocznymi lub innymi pozwalającymi na ich odróżnienie cechami, które wskazują na ich odmiennność i mogą być przyczyną ich prześladowania.

Skąd się bierze homofobia?

W 2008 r. na łamach periodyku naukowego „Behavior Genetics” zostało opublikowane badanie wskazujące na to, że homofobia jest w znacznym stopniu dziedziczona genetycznie, a wpływ środowiska społecznego na jej rozwój jest stosunkowo niewielki. Wyniki badania oparto na analizie danych pozyskanych od 4 688 australijskich bliźniaków⁴.

Najczęstsze wyjaśnienia homofobii to ignorancja, niepewność własnej seksualności i utajona własna homoseksualność⁵.

Homofobiczne reakcje agresywne mogą wynikać z postrzegania homoseksualizmu jako odstępstwa od ról płciowych.

Jak wykazują badania psychologiczne, ryzyko wystąpienia homofobii zwiększa się wraz z wysokimi wynikami na skali F (faszizm) osobowości autorytarnej. Wyróżniono następujące korelaty homofobii (na podstawie badań Hereka z 1984 i 1991 r. oraz Kite z 1991 r.), według których osoby homofobiczne:

- z reguły nie poznały nigdy osobiście otwartego geja lub lesbijki,
- są bardziej skłonne do przyjmowania konserwatywnych ideologii religijnych oraz tradycyjnych ról płciowych,
- to częściej osoby starsze i gorzej wykształcone⁶.

Homofobia jest nieuzasadnionym lękiem odczuwanym wobec danej osoby, ponieważ osoba ta jest lesbijką, gejem lub biseksualistą.

Transfobia to nieuzasadniony lęk odczuwany wobec danej osoby, ponieważ osoba ta określa się jako osoba płci innej niż płeć przypisana jej z chwilą narodzin poprzez np. leczenie hormonalne, operację, ubiór lub kosmetyki⁷.

Prawo wobec przestępstw nienawiści

Tymczasem polskie prawo nie definiuje przestępstw z nienawiści, przemocy motywowanej uprzedzeniami ani mowy nienawiści jako pojęć prawnych. Natomiast są przepisy penalizujące czyny, których podłożem jest stosunek sprawcy czynu do osób wyróżniających się określoną cechą, które zostały opisane w art. 118, 119, 256 i 257 k.k.

Od kilku lat w kręgu szczególnego zainteresowania resortu spraw wewnętrznych pozostają zdarzenia, których podłożem może być rasizm lub ksenofobia. W 2004 r. w ramach Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji powołano Zespół Monitorowania Rasizmu i Ksenofobii. Zespół śledzi m.in. doniesienia prasowe i portale internetowe, a także współpracuje z organizacjami pozarządowymi zajmującymi się przeciwdziałaniem dyskryminacji na tle rasowym i instytucjami publiczny-

mi właściwymi w zakresie ochrony praw człowieka.

Biuro Instytucji Demokratycznych i Praw Człowieka OBWE opracowało roboczą definicję tego typu przestępstwa, która może pomóc w zrozumieniu problemu i stworzeniu programów przeciwdziałania temu zjawisku oraz w jego zwalczaniu.

Niezmiernie ważne są działania podejmowane przez pełnomocników komentatorów Policji ds. ochrony praw człowieka, którzy m.in. utrzymują kontakt z przedstawicielami mniejszości narodowych i etnicznych zamieszkujących na danym terenie, monitorują zgłoszenia i sposób prowadzenia postępowań w sprawach, w których istnieje uzasadnione podejrzenie działania sprawcy z motywów rasistowskich, ksenofobicznych bądź wrogości czy niechęci do danej grupy społecznej. Również Ministerstwo Spraw Wewnętrznych w zakresie spraw dotyczących rasizmu i ksenofobii realizuje różne programy, a także wspiera działania służące ochronie, zachowaniu i rozwojowi tożsamości kulturowej mniejszości narodowych i etnicznych oraz zachowaniu i rozwojowi języka regionalnego⁸.

Jakie prawo pozwala w Polsce ścigać przestępstwa z nienawiści?

Konstytucja RP

kodeks karny i kodeks wykroczeń
ustawodawstwo antydyskryminacyjne (np. w kodeksie pracy)

konwencje międzynarodowe
Krajowy Program Przeciwdziałania Dyskryminacji Rasowej, Ksenofobii i Związanej z Nimi Nietolerancji 2004–2009

Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie
Program Stosowania Prawa na rzecz Zwalczania Przestępstw z Nienawiści⁹

W związku z tym, iż konsekwencje jednostkowe i społeczne przestępstw z nienawiści są bardzo poważne, w wielu krajach istnieje (lub obecnie wprowadzane jest) ustawodawstwo, w ramach którego akty te są karane surowiej niż czyny i przestępstwa tej samej rangi, nie wynikające z uprzedzeń¹⁰.

Osoby poszkodowane w wyniku przestępstwa mogą domagać się sprawiedliwości i postępowania sądowego z artykułu, któremu podlega dany czyn, jednak nieheteroseksualna orientacja poszkodowanych często staje się przeszkodą. W niektórych obszarach prawo chroni mniejszości (np. w Polsce art. 119 k.k. wskazuje na mniejszości narodowe, etniczne, rasowe, polityczne, wyznaniowe), lecz (poza prawem pracy) wprost nie chroni osób homo-, bi-, i transseksualnych przed dyskryminacją i przemocą oraz nie rozpoznaje ich jako grupy mniejszościowej faktycznie bardziej narażonej na przemoc.

Czynniki, które utrudniają zgłoszenie przestępstwa, to:

1. Obawa przed ujawnieniem orientacji seksualnej.
2. Brak wiary w skuteczność policji w takich sprawach.
3. Obawa, że policja nie potraktuje sprawy poważnie.
4. Obawa przed nieprzyjemnościami ze strony policji i złym traktowaniem.
5. Obawa przed zemstą sprawców.

Niski odsetek zgłoszeń powoduje, że ten poważny problem staje się w Polsce całkowicie niewidzialny dla Policji, instytucji pomocowych, rządu, a często i osób bliskich poszkodowanym, ponieważ boją się one nie tylko zgłaszać doznana przemoc Policji, ale w ogóle o niej mówić¹¹.

Ujawnianie przestępstw wobec LGBT

Jak podają statystyki FBI, w USA w 2004 r. 15,6% zgłoszonych zbrodni nienawiści było motywowanych odmienną orientacją seksualną ofiar. W większości ofiarami tych ataków byli geje.

Według publicznie dostępnych badań KPH i Lambdy prowadzonych na miarodajnej liczbie próbie osób mieszkających w Polsce – lesbijek, gejów i osób biseksualnych (LGB), w ciągu dwóch lat (dane te dotyczą lat 2005–2006):

- przemocy fizycznej ze względu na orientację nieheteroseksualną w postaci: potrącania, uderzania, szarpania, kopania, pobicia, zacepek seksual-

nych naruszających nietykalność cielesną, gwałtu lub próby gwałtu lub innej formy naruszenia nietykalności cielesnej doznało prawie 14% badanych kobiet i nieco ponad 20% badanych mężczyzn (ogółem 17% badanych),

- przemocy psychicznej ze względu na orientację nieheteroseksualną w postaci: zaczepki i agresji słownej, obrażania, poniżania, ośmieszania, rozpowszechniania negatywnych opinii na temat osoby, pogroźek, nienawistnych listów, szantażu, niszczenia mienia, graffiti na temat osoby lub innych form nękania psychicznego doznało prawie 46% badanych kobiet i prawie 55% badanych mężczyzn (ogółem 51% badanych)¹².

Zgłaszanie przemocy na Policję

Według raportu z 2011 r. dotyczącego przestępstw motywowanych nienawiścią, przygotowanego pod kierownictwem Mirosławy Makuchowskiej, tylko w 9,7% przypadków osoby poszkodowane zgłaszały na policję sytuacje przemocowe, których doświadczyły. Chętniej były zgłaszane pobicia i groźby (częściej dotyczyły mężczyzn), a incydenty związane z przemocą słowną i seksualną, z którymi spotykali się zarówno mężczyźni, jak i kobiety, były zgłaszane Policji najrzadziej. Raport ujawnił, że najczęściej występujące formy przemocy wcale nie oznaczają częstego jej zgłaszania na policję (np. najczęściej zgłasza się wandalizm i niszczenie mienia, które jednak są sporadycznie spotykanyimi formami przemocy).

Większość osób doświadczających przemocy związanej z przypisywaną im orientacją seksualną nie zgłasza jej na policję. Respondenci i respondentki podali 388 przyczyn niezgłoszenia się na policję, które zostały poddane analizie treści w celu znalezienia elementów wspólnych. Wyróżniono cztery główne czynniki przyczyniające się do braku poinformowania policji o doświadczonej przemocy: przekonania osoby poszkodowanej na temat postawy policji, brak wiedzy o odpowiednich

procedurach formalno-prawnych i wiary w ich skuteczność, umniejszanie własnej szkody oraz poczucie bezsensu, wstyd i strach.

Respondenci i respondentki wyrażali swoje obawy i wątpliwości co do profesjonalizmu pracy policji i reakcji, z jakimi mogą się spotkać na komisariacie. Bardzo często pojawiał się lęk przed byciem wyśmianym, przed wyjawieniem swojej orientacji seksualnej policji, założenie, że policja zbagatelizuje sprawę oraz przekonanie, że policja jest nieudolna.

Służbom mundurowym zależy, by obawy te nie znajdowały odzwierciedlenia w rzeczywistości, a mimo to w „Brunatnej Księdze” pojawiły się następujące wpisy.

WARSZAWA. 9 czerwca Kampania Przeciwko Homofobii poinformowała redakcję magazynu „NIGDY WIĘCEJ” o dwóch przypadkach przestępstw z powodu nienawiści do osób o odmiennych preferencjach seksualnych. Homoseksualna kobieta, która zastrzegła publikowanie nazwy miejscowości, otrzymywała anonimowe groźby telefoniczne, próbowano także podpalić jej samochód. Poszkodowana zgłosiła sprawę na policję, która stwierdziła, że przedstawiła ona zbyt mało dowodów, aby wszcząć postępowanie. Drugie zdarzenie miało miejsce 13 maja w Gdańsku, gdzie osoba transseksualna została znieważona przez policjanta na służbie. Kampania Przeciwko Homofobii złożyła skargę na zachowanie funkcjonariusza.

WARSZAWA. 17 września w parku Skaryszewskim na warszawskiej Pradze doszło do brutalnego pobicia przez strażników miejskich homoseksualnego mężczyzny. Poszkodowany został najpierw wylegitymowany, następnie obrażony, a w końcu pobity. Zdarzenie miało jednoznaczne podłoże homofobiczne – w czasie uderzeń skórzanym pasem i pałką funkcjonariusze obrzucali swoją ofiarę inwektywami: „Pedale, jesteś zboczeńcem, ciotą” itp. Mężczyzna zgłosił przestępstwo na policję. Usłyszał wtedy, że powinien zawiadomić o nim Straż Miejską. I tak też postąpił. Monika Niżnik, rzeczniczka Stra-

ży, zapewniała, że sprawa zostanie wyjaśniona¹³.

Niektóre państwa członkowskie wprowadziły w odpowiedzi na te obawy tzw. zgłoszenia do osób trzecich, które umożliwiają zgłoszenie przestępstwa w miejscu innym niż posterunek policji osobom innym niż funkcjonariusze policji¹⁴.

Kolejny powtarzający się zespół powodów niezgłoszenia przemocy na policję jest związany z małą wiedzą o procedurze zgłoszeń, wątpliwościami związanymi z tą procedurą i brakiem wiary w skuteczność formalno-prawną ścigania sprawców. Osoby poszkodowane pisały, że nie miały wiedzy o możliwości zgłoszenia incydentu na policję, oraz uznawały, że czyn jest nieszkodliwy, ponieważ nie doszło do przemocy fizycznej. Ważnymi barierami ich zdaniem była także nieznanomość sprawców i trudność w ich zidentyfikowaniu oraz własna mała wiarygodność związana z niepełnoletnością, brakiem dowodów lub wcześniejszym spożyciem alkoholu. Dodatkowo osoby poszkodowane bały się dalszej eskalacji przemocy w wyniku zgłoszenia.

Część osób nie widziała sensu w podejmowaniu jakiegokolwiek działania i / lub umniejszała przemoc, z którą się spotkała. Często pojawiały się sformułowania ze strony osób poszkodowanych: po co?, to nie ma sensu oraz bagatelizowanie doświadczonych incydentów przemocy i uznanie ich za mało szkodliwe lub wystarczająco powszechne, żeby się do nich przyzwycząć. Osoby, które doświadczyły przemocy ze strony członków i członkiń rodziny, wskazywały bliskie relacje ze sprawcą jako powód, dla którego nie należy w sprawy angażować policji.

Ostatnia wyróżniona kategoria przyczyn braku kontaktu z organami ścigania jest związana z przeżywaniem przez osobę poszkodowaną silnych emocji i lęku przed ujawnieniem własnej orientacji seksualnej. Respondenci i respondentki pisali krótko: boję się, strach, wstyd, obawa. Z ich lakonicznych opisów można wnioskować o braku pewności siebie, silnym strachu przed ekspozycją społeczną i możliwością doznania większej przemocy oraz o szukaniu winy w sobie¹⁵.

Należy zaznaczyć, że brak konkretnych danych dotyczących zgłaszania przestępstw na policję, jeśli ofiarami są dzieci. Natomiast szkoła jest jednym z najczęściej wymienianych miejsc występowania przemocy. Przedstawiciele Kampanii przeciw Homofobii (KpH) wskazują, że do ich organizacji tygodniowo trafia po kilka sygnałów od uczniów gejów i lesbijek, którzy czują się w swoich szkołach prześladowani przez kolegów. Zaznaczają jednocześnie, że bywa, iż to nauczyciele homoseksualizm nazywają „zboczeniem” albo ignorują homofobiczne zaczepki w stosunku do uczniów. Spostrzeżenia kadry szkolnej odnośnie do homofobii w szkole są rozbieżne z doświadczeniami uczniów i uczennic. KpH wydała ogólnopolski raport *Przemoc motywowana homofobią*, na podstawie którego upomina, iż pozostawienie młodzieży bez wsparcia i opieki powoduje stres i poczucie izolacji, co w efekcie prowadzi do absencji szkolnej, depresji, samookaleczenia i prób samobójczych¹⁶.

Gdy dochodzi do przestępstwa z nienawiści lub innego podobnego incydentu, nie tylko czyni on szkodę samej ofierze i jej mieniu, ale także może znacznie wpływać na całe rodziny, społeczności i społeczeństwo jako całość. Dlatego też warto coraz skuteczniej wdrażać w życie zasady tolerancji.

Oto, jak tolerancja jest ujęta w artykule 1 Deklaracji UNESCO zasad tolerancji:

„Tolerancja to szacunek, akceptacja i uznanie bogactwa różnorodności kultur na świecie, naszych form wyrazu i sposobów na bycie człowiekiem. Sprzyja jej wiedza, otwartość, komunikowanie się oraz wolność słowa, sumienia i wiary. Tolerancja jest harmonią w różnorodności. To nie tylko moralny obowiązek, ale także prawny i polityczny warunek. Tolerancja - wartość, która czyni możliwym pokój - przyczynia się do zastąpienia kultury wojny kulturą pokoju.”

EWA PIETRUCZUK

- 1 Karta Praw Podstawowych Unii Europejskiej (Dz.Urz. UE z 14 grudnia 2007 r., C 303/1), art. 1 i art. 3 ust. 1.
- 2 LGBT – lesbijki, geje, biseksualiści, transwestyci – dopisek red.
- 3 www.crossdressing.pl według stanu na 15 czerwca 2012 r.
- 4 Verweij et al., *Genetic and environmental influences on individual differences in attitudes toward homosexuality: an Australian twin study*, „Behavior Genetics” 2008, 38 (3), s. 257–65.
- 5 <http://pl.wikipedia.org/wiki/Homofobia>, według stanu na 15 czerwca 2012 r.

- 6 <http://pl.wikipedia.org/wiki/Homofobia>, według stanu na 15 czerwca 2012 r.
- 7 http://fra.europa.eu/fraWebsite/attachments/Factsheet-homophobia-hate-speech-crime_PL.pdf, według stanu na 15 czerwca 2012 r.
- 8 www.nszzp.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=416:zwalczanie-przestepstw-z-nienawisci&catid=20:komisja-administracji-i-spraw-wewntrznich&Itemid=21, według stanu na 15 czerwca 2012 r.
- 9 *Przestępstwa z nienawiści*, opracowanie przygotowane w ramach projektu *W obliczu zbrodni z nienawiści*, Towarzystwo Interwencji Kryzysowej, s. 14.
- 10 bezpieczniej.kph.org.pl/przestepstwa-z-nienawisci.php, według stanu na 15 czerwca 2012 r.
- 11 Tamże.
- 12 Tamże.
- 13 www.scribd.com/doc/82982117/BRU-NATNA-KSIEGA-2009-2010, według stanu na 15 czerwca 2012 r.
- 14 fra.europa.eu/fraWebsite/attachments/Factsheet-homophobia-hate-speech-crime_PL.pdf, według stanu na 15 czerwca 2012 r.
- 15 *Przemoc motywowana homofonią*, raport 2011 pod red. M. Makuchowskiej, s. 83–89.
- 16 Tamże, s. 102.

SŁOWNICZEK

LGBT (z ang. *Lesbians, Gays, Bisexuals, Transgenders*-) – skrótowiec odnoszący się do lesbijek, gejów, osób biseksualnych oraz osób transgenderycznych jako do całości. Terminem tym określa się ogół osób, które tworzą mniejszości o odmiennej od heteroseksualnej orientacji seksualnej oraz osób o niezgodnej z biologiczną tożsamością płciową (osoby transgenderyczne i transseksualne). Termin powstał w latach 60. XX w. w USA. Do powszechnego użycia wszedł w latach 90.¹

HOMOSEKSUALIZM, inaczej: *homoseksualność* – trwałe zaangażowanie psychoemocjonalne i pociąg seksualny do tej samej płci. Jest jedną z orientacji seksualnych.

17 maja 1990 roku WHO (Światowa Organizacja Zdrowia) wykreśliła homoseksualizm z Międzynarodowej Statystycznej Klasyfikacji Chorób i Problemów Zdrowotnych.²

Za WHO wszystkie towarzystwa naukowe uznały że preferencje seksualne gejów i lesbijek nie są wynikiem wolnego wyboru, więc w żaden sposób nie można ich leczyć.³

BISEKSUALIZM – odczuwanie popędu płciowego lub emocjonalnego do osobników obu płci. Sam termin został wprowadzony około roku 1809 przez botaników i początkowo odnosił się wyłącznie do roślin. Jako określenie orientacji zaczął funkcjonować prawdopodobnie dopiero w XX wieku, kiedy rozpoczęto szersze badania nad ludzką seksualnością. Biseksualizm jako orientacja najszerszej mieści się pomiędzy homo- a heteroseksualizmem, ale nie musi oznaczać równego zainteresowania obiema płciami. Zdarza się, że – stale lub przez jakiś czas – biseksualista odczuwa silniejszy pociąg do konkretnej płci.⁴

TRANSGENDER – z łac. *trans* (poza, poprzez, po drugiej stronie) oraz ang. *gender* (płeć) – ogólny termin przypisywany całej różnorodności jednostek, zachowań i grup, wykazujących tendencje do odbiegania od roli płciowej człowieka, przydzielonej zwykle (choć nie zawsze fizjologicznie, jednak zawsze genetycznie) przy urodzeniu, a także od przypisywanych jej tradycyjnych ról społecznych. Transgender nie pociąga za sobą ustalonej orientacji seksualnej.⁵

Ten zespół zaburzeń identyfikacji płciowej i roli płciowej często postrzegany jest jako pośredni między transwestytyzmem a transseksualizmem. Transgenderyzm charakteryzuje niezadowolenie z posiadanej płci i psychiczna identyfikacja danej osoby z płcią biologicznie odmienną oraz dążenie do funkcjonowania zgodnie z psychicznym poczuciem. Upodobnianie się do płci przeciwnej nie wiąże się z podnieceniem seksualnym. W odróżnieniu od transseksualizmu, transgenderysta nie chce całkowicie zmienić swoich fizycznych, seksualnych cech płciowych. Transgenderysta nie pragnie, a nawet ma niechęć do przeprowadzenia zmiany płci przez zabieg chirurgiczny, jednak chce funkcjonować w społeczeństwie w płci przeciwnej do swojej biologicznej, niekiedy nawet dąży do urzędowej zmiany płci metrykalnej. Transgenderysta często poddaje się leczeniu hormonalnemu, niekiedy nawet mastektomii lub mammoplastyce (w zależności od płci biologicznej).⁶

TRANSSEKSUALIZM (z łac. *transire* © przechodzenie) – zaburzenie psychiczne, należące do zaburzeń identyfikacji płciowej, postać zespołu dezaprobaty płci, polegająca na pragnieniu życia i byciu akceptowanym jako osoba płci przeciwnej fizycznie. Stan taki osoba może odczuwać już od wczesnego dzieciństwa (postać pierwotna) lub też nabyć go w wieku późniejszym (postać wtórna). Osoby o biologicznych cechach płci męskiej, ale poczuciu bycia płci żeńskiej oznaczamy M/K lub nazywamy transseksualistkami, natomiast osoby o biologicznych cechach płci żeńskiej, lecz czujące się mężczyzną oznaczamy K/M lub nazywamy transseksualistami.⁷

28 września 2011 roku Parlament Europejski przyjął rezolucję, w której „wzywa Komisję i Światową Organizację Zdrowia do usunięcia zaburzeń tożsamości płciowej z listy zaburzeń psychicznych i zaburzeń zachowania oraz do zapewnienia nowej klasyfikacji wolnej od ich patologizowania podczas negocjacji w sprawie 11. wersji Międzynarodowej Klasyfikacji Chorób i Problemów Zdrowotnych (ICD-11)”. Jednocześnie „wzywa w szczególności do depsychiatryzacji procesu, jaki przechodzą osoby transseksualne i transgenderowe, do możliwości wolnego wyboru zespołu opieki medycznej, do uproszczenia procesu zmiany tożsamości i do pokrycia kosztów przez system zabezpieczenia społecznego.”⁸

TRANSWESTYTYZM (**eonizm**, **metatropizm**) – upodobnianie się do osoby płci przeciwnej poprzez ubiór i zachowanie w celu osiągnięcia satysfakcji emocjonalnej (transwestytyzm podwójnej roli) bądź seksualnej (transwestytyzm fetyszystyczny). W obowiązującej obecnie klasyfikacji międzynarodowej ICD-10 zaburzenie to zalicza się do zaburzeń identyfikacji płciowej (F64.x).⁹

TRANSWESTYTYZM O TYPIE PODWÓJNEJ ROLI (ICD-10 F64.1) – polega na ubieraniu się w stroje płci przeciwnej w celu uzyskania zadowolenia z chwilowego doświadczenia bycia osobą płci przeciwnej, bez pragnienia trwałej zmiany płci. Typowy transwestyta to niewyróżniająca się z otoczenia osoba, która nie wykazuje swoich upodobań w życiu codziennym. Jednak co jakiś czas pojawia się u niej potrzeba przebrania się w stroje przynależne odmiennej płci. Przebranie odbywa się bez satysfakcji seksualnej.¹⁰

TRANSWESTYTYZM FETYSZYSTYCZNY (ICD-10 F65.1), **FETYSZYZM TRANSWESTYCYJNY** (DSM-IV 302.3) – rodzaj parafilii seksualnej, stan w którym (u heteroseksualnych mężczyzn) jedynym lub preferowanym sposobem osiągania satysfakcji seksualnej jest przebranie się w stroje kobiece i wykonywanie w tym czasie masturbacji lub czynności seksualnych z drugą osobą.¹¹

Przestępstwo z nienawiści, na tle nienawiści, motywowane uprzedzeniami (ang. hate crime): każde przestępstwo, wymierzone w ludzi i ich mienie, w wyniku którego ofiara lub inny cel przestępstwa, są dobrane ze względu na ich faktyczne bądź domniemane powiązanie lub udzielanie wsparcia grupie wyróżnianej na podstawie cech charakterystycznych wspólnych dla jej członków, takich jak faktyczna lub domniemana rasa, narodowość lub pochodzenie etniczne, język, kolor skóry, religia, płeć, wiek, niepełnosprawność fizyczna lub psychiczna, orientacja seksualna lub inne podobne cechy (definicja Biura Instytucji Demokratycznych i Praw Człowieka ODIHR, jednej z głównych organizacji praw człowieka na świecie).¹²

MOWA NIENAWIŚCI (ang. hate speech): różne typy negatywnych emocjonalnie wypowiedzi, wymierzonych przeciwko grupom, lub jednostkom ze względu na domniemaną lub faktyczną przynależność do grupy, powstające na bazie uprzedzeń. Opis grup jako gorsze i niepełnowartościowe, może zarówno przyzwalać na przemoc i zachęcać do niej, jak i usprawiedliwiać stosowaną przemoc.¹³

INCYDENT MOTYWOWANY UPRZEDZENIAMI (incydent z nienawiści): czyn wymierzony w jednostkę lub grupę (ze względu na domniemaną lub faktyczną przynależność do tej grupy) powodowany uprzedzeniami, nie będący przestępstwem w rozumieniu prawa.¹⁴

1 <http://pl.wikipedia.org/wiki/LGBT>.

2 <http://pl.wikipedia.org/wiki/Homoseksualizm>.

3 „Inni czy tylko rzadzi” Paweł Walewski Polityka wydanie specjalne Poradnik psychologiczny Polityki tom 8 10/2011.

4 <http://pl.wikipedia.org/wiki/Biseksualizm>.

5 <http://pl.wikipedia.org/wiki/Transgenderyzm>.

6 http://www.crossdressing.pl/main.php?lv3_id=7&lv1_id=9&lv2_id=6&lang=pl.

7 <http://pl.wikipedia.org/wiki/Transseksualizm>.

8 Parlament Europejski: Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 28 września 2011 r. w sprawie praw człowieka, orientacji seksualnej i tożsamości płciowej w państwach członkowskich Organizacji Narodów Zjednoczonych. 2011-09-28.

9 <http://pl.wikipedia.org/wiki/DSM-IV>: DSM-IV (Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders) jest systemem diagnozy amerykańskiego Towarzystwa Psychiatrycznego. Stanowi narzędzie dla lekarzy rodzinnych, psychiatrów, psychologów i psychoterapeutów.

10 Tamże.

11 <http://pl.wikipedia.org/wiki/Crossdressing>.

12 <http://bezpieczniej.kph.org.pl/przestepstwa-z-nienawisci.php>

13 Tamże.

14 Tamże.

RAPORT FUNDACJI FEMINOTEKA DOŚĆ MILCZENIA. PRZEMOC WOBEC Kobiet I PROBLEM GWAŁTU W POLSCE

ALINA SYNAKIEWICZ
MAŁGORZATA ŁOJKOWSKA

W POLSCE, GŁÓWNIEMO ZA SPRAWĄ BATALII PROWADZONYCH OD KILKUNASTU LAT PRZEZ ORGANIZACJE POZARZĄDOWE, CORAZ WIĘCEJ MÓWI SIĘ O PRZEMOCY DOMOWEJ. PROBLEM ZOSTAŁ ZAUWAŻONY PRZEZ RZĄD, DZIĘKI CZEMU POWSTAJE CORAZ WIĘCEJ PROGRAMÓW POŚWIĘCONYCH PROFILAKTYCE PRZEMOCY DOMOWEJ, W RAMACH KTÓRYCH OD- BYWAJĄ SIĘ KONFERENCJE, SZKO- LENIA, ORGANIZOWANE SĄ SPECJA- LISTYCZNE MIEJSCA, GDZIE OSOBY DOŚWIADCZAJĄCE PRZEMOCY MOGĄ SZUKAĆ POMOCY PRAWNEJ CZY PSYCHOLOGICZNEJ. ZDECYDOWANIE WZROSŁA ŚWIADOMOŚĆ SPOŁECZNA OD CZASU POJAWIENIA SIĘ W POL- SCE PIERWSZEJ KAMPANII NA TEN TEMAT, FUNKCJONUJĄCEJ W ŚWIA- DOMOŚCI SPOŁECZNEJ JAKO KAM- PANIA „BO ZUPA BYŁA ZA SŁONA”. NADAL JEST WIELE DO ZROBIENIA W TYM ZAKRESIE, WIELE OBSZARÓW ZWIĄZANYCH Z PRZEMOCĄ DOMOWĄ NIE JEST W OGÓLE PORUSZONYCH. JEDNYM Z NICH JEST PROBLEMATY- KA PRZEMOCY SEKSUALNEJ, W TYM GWAŁTU MAŁŻEŃSKIEGO.